

УДК 633.63:632.3/4

СТАН РОЗВИТКУ ХВОРОБ ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ У 2017 РОЦІ ТА ПРОГНОЗ ЇХ ПОЯВИ В 2018 РОЦІ

ЗАПОЛЬСЬКА Н.М. —

К.С.-Г.Н.,

ШЕНДРИК К.М. —

к.б.н.

Інститут біоенергетичних культур
і цукрових буряків

Вступ. Слабкий розвиток хвороб у 2017 році порівняно з показниками минулих років зумовлений скороченням посівних площ під культурою цукрових буряків у тих зонах, де раніше вони вирощувались масово, а також умовами вегетаційного періоду, які стримували інтенсивний розвиток хвороб.

Коренеїд сходів — відмічена тенденція до зменшення розвитку хвороби порівняно з минулорічним показником 3 проти 5% відповідно. Практично в усіх областях, де висівалися цукрові буряки, найбільший розвиток коренеїду прийшовся на І-ІІ декаду травня. Ураження сходів збудниками хвороби суттєво коригувалось погодними умовами, що склалися у період вегетації, а саме: відсутністю достатньої кількості вологи у ґрунті.

Максимальний розвиток хвороби відмічено в Миколаївській (5%), Тернопільській (4%) та Волинській (4%) областях.

У поточному році розвиток коренеїду буде істотно коригуватись вологістю ґрунту та температурою, на фоні суттєвого запасу ґрунтової інфекції, а також якістю посівного матеріалу. Особливо це буде стосуватись тих господарств, де порушується чергування культур у сівозміні та недостатньо забезпечуються рослини елементами живлення.

Пероноспороз (несправжня борошниста роса) суттєво коригувався посушливими умовами, які пригнічували розвиток збудника *Peronospora shahitii*, і тому господарського значення хвороба не мала. Інтенсивніше уражувалися посіви в господарствах Київської (12,4%) та Полтавської (9%) областей.

Враховуючи тенденцію до зменшення ураженості посівів цукрових буряків несправжньою борошнистою росою в останні роки, розвиток хвороби в 2018 році можна очікувати лише за прохолодної (+14...+17°C) та дощової погоди у травні-червні.

Церкоспороз — найбільш поширена плямистість. Перші ознаки захворювання відмічено на столових та кормових буряках у кінці червня на початку липня в зоні Лісостепу. Погодні умови не сприяли інтенсивному розвитку плямистості, тому господарського значення хвороба не мала (19% уражених рослин).

Найбільш інтенсивно хвороба проявилася в господарствах Кіровоградської (11%), Київської (12%), Тернопільської (13%) та Миколаївської (25%) областей.

Враховуючи значні запаси інфекції гриба *Sergospora beticola*, що існують в ґрунтах різних бурякосіючих регіонів розвиток плямистості слід очікувати і в поточному році, особливо за наявності теплих дощів, рясних ранкових рос, які супроводжуються температурою повітря вище 21°C та відносної вологості його на рівні гички 70% впродовж 5–7 днів.

Борошниста роса (еризифоз) зафіксовано у ІІ половині вегетації на 4% рослин. Інтенсивність розвитку хвороби була не більше 1,6%, а тому господарського значення хвороба не мала. Сильніше борошнистою росою уражувалися посіви Київської (9%), Черкаської (7%), Миколаївської (4%) та Чернігівської (4%) областей.

У поточному році розвиток еризифозу буде суттєво залежати від погодних умов та використання фунгіцидів для захисту листового апарату від хвороб.

Фомоз (зональна плямистість) — проявився на рівні минулого року (3% уражених рослин). Перші ознаки зональної плямистості спостерігали на початку липня у Черкаській та Вінницькій областях. Хвороба розвивалась осередками, що свідчить про недостатнє забезпечення рослин елементами живлення.

Більш інтенсивно були уражені посіви цукрових буряків у господарствах Волинської (5%), Чернігівської (4%), Вінницької (4%), Тернопільської (4%) областей.

Розвиток фомозу у 2018 році залежатиме перш за все від агротехніки вирощування культури, зокрема забезпечення елементами живлення та вологи у ґрунті, а також обробітку посівів цукрових буряків фунгіцидами для захисту від плямистості.

Альтернاریоз — відмічено на посівах цукрових буряків у Рівненській області на 9% рослин. Спочатку плямистість проявилась на гібридах іноземного походження, а потім і на вітчизняних.

Враховуючи запас інфекції грибів р. *Alternaria* spp. у ґрунті розвиток хвороби може мати місце і в поточному році.

Рамуляріоз проявився локально на цукрових буряках у Київській (2%) і Тернопільській (4%) областях.

Бактеріальна плямистість зафіксована на поодиноких рослинах в господарствах Вінницької області.

Вірусні хвороби (жовтяниця та мозаїка) впродовж останніх років широкого розпо-

сюдження не мають. В цілому кількість уражених рослин становила 0,5–2%, переважно осередками.

Розвиток вірусної жовтяниці та мозаїки слід очікувати лише за заселенням рослин цукрових буряків переносниками вірусів — попелицею.

Хвороби голодування. Проявилася у господарствах Рівненської та Черкаської областей до 2% уражених рослин.

У посівах цукрових буряків Київської (8%), Волинської (2%) та Тернопільської (1,5%) областей рослини мали ознаки борного голодування. Фосфорне голодування відмічено у Волинській та Тернопільській областях відповідно 2 та 8% уражених рослин, ознаки азотного та калійного голодування мали 2% рослин.

У 2018 році хвороби голодування матимуть місце в тих господарствах, де рослини цукрових буряків у період вегетації недостатньо забезпечуються елементами живлення, за посушливих умов вегетації або надмірних зливових дощів, а також нерівномірному внесенні добрив.

Парша звичайна проявилась дещо сильніше ніж у минулому році, де кількість уражених коренеплідів, в середньому, становила 5%.

Інтенсивніше парша проявилася в Тернопільській (6%), Волинській (10%) та Житомирській (5%) областях.

Пояскова парша найбільш поширена була в зоні Полісся в господарствах Волинської (10%), Житомирської (5%) та Рівненської (3%) областей.

Фузаріозна гниль виявилася на минулорічному рівні 3%. Більш інтенсивно хвороба проявилась в Волинській (9%), Житомирській (7%) та Полтавській (5%) областях.

Хвостова гниль відмічена майже в усіх бурякосіючих господарствах 2,4% уражених коренеплідів.

Найбільший розвиток хвороби виявлено у Хмельницькій (6%) та Волинській (5%) областях.

Некроз судинно-волокнистих пучків розвивався на рівні минулого року 1,2% уражених коренеплідів.

Дуплистість — розвивалась в усіх бурякосіючих господарствах на минулорічному рівні.

Висновок. Отже, враховуючи стан розвитку хвороб у 2017 році та його вплив на формування інфекції у ґрунтах — прояв захворювань слід очікувати практично в усіх зонах бурякосіяння, який істотно буде корегуватись погодними умовами.

АНОТАЦІЯ

УДК 633.63:632.3/4

Стан розвитку хвороб цукрових буряків у 2017 році та прогноз їх появи в 2018 році

У статті викладено стан розвитку хвороб у 2017 році та прогноз їх появи в поточному році.

АННОТАЦИЯ

В статье излагается состояние развития болезней в 2017 году и прогноз их появления в текущем.

ABSTRACT

The article deals with the state of development of diseases in 2017 and gives forecast of their occurrence in the current year.